

Online sessie voor stakeholders: verdiepingsslag denkrichtingen voor opwekken van de duurzame energie in de Achterhoek | Gespreksleider deelsessie 2: Marcel van Dijk

Datum en tijd:
16-03-2021 | 15.00-17.00

Locatie:
Online via Zoom

Notulist:
Het Notuleercentrum

Aanwezigen:

- Gespreksleider: Marcel van Dijk
- Ca. 40 stakeholders regio Achterhoek

Opening

De gespreksleider heet de deelnemers welkom en spreekt bij voorbaat zijn dank uit voor hun meedenken in deze sessie. Het gesprek zal worden gevoerd aan de hand van drie scenario's. De heer van Beek neemt het inhoudelijke gespreksonderdeel voor zijn rekening, hij schetst de denkrichting per scenario. Ten behoeve van het verslag wordt een opname gemaakt, deze wordt vernietigd na het maken van het verslag.

Deelsessie 2

1. Verrijken van het RODE-beleid

Het RODE-beleid is het vertrekpunt en wordt verrijkt met regionale afspraken over systeemefficiëntie betreffende de verhouding tussen wind en zon per ombouwstation. De vraag aan de deelnemers luidt welke voordelen en nadelen van deze werkwijze zij zien.

De stakeholders benoemen de volgende voordelen, nadelen, barrières en vragen:

- Het betekent dat men het aan de markt overlaat, binnen de randvoorwaarden van wat systeemtechnisch mogelijk is.
- Het is geen goed idee dit aan de markt over te laten, de overheid of de gemeente moeten meer sturen.
- Het voordeel is dat de markt dit kan oppakken. Waarschijnlijk worden de goedkoopste oplossingen gevonden, deze leiden echter niet tot optimale meerwaardecreatie.
- Waarom gaat men voor kostenefficiëntie? Duurzaamheid mag iets kosten. Waarom wordt er niet nagedacht over besparing?
- In hoeverre is opslag van energie meegenomen?
- Aandacht is nodig voor hinder door geluid.
- Efficiëntie is belangrijk vanwege de subsidiestromen vanuit Den Haag. Het netwerk wordt aangelegd met publiek geld.
- Wordt 'van het gas afgaan' meegenomen in de energieopgave?
- Zorgen over een rommelig verhaal met de vrije markt en vrije keuze per gemeente. Een steviger aanpak vanuit de regio of vanuit de provincie is wenselijk. Laat kleinschaliger zaken zoals zonnepanelen op daken over aan de markt. Combi's van grote windmolens en zonneparken vragen keuzes die de gemeentelijke belangen overstijgen, bijvoorbeeld bij de locatiekeuze.
- Bij het RODE-beleid komen de grote installaties of windmolens vaak op plekken waar inwoners het niet willen hebben of zij willen geen windmolens van 250 meter hoog hebben.
- Een 1:1 verhouding van zon en wind is niet ideaal en brengt onevenredige kosten in het netwerk met zich mee. De tweede variant is meer logisch.

- Huishoudens en bedrijven moeten stroom krijgen als zij dit nodig hebben.

De heer van Beek reageert dat wordt geredeneerd vanuit systeemefficiëntie en leveringszekerheid, de hoop is dat dit leidt tot lagere maatschappelijke kosten. In vergelijking met een gascentrale zijn duurzame opties onvoorspelbaar. In eerste instantie wordt opslag van energie niet meegenomen, het streven in RES-verband is eerst een ideale mix waarbij energieopslag nog niet nodig is. Op termijn komen deze opties in beeld. Vanuit de RES-werkgroep elektriciteit wordt de vraagontwikkeling in elektriciteit in beeld gebracht. De criteria hebben betrekking op de keuze van de drie denkrichtingen, aan het rijtje criteria kan het punt locatiekeuze worden toegevoegd.

Deze denklijn heeft de minste regie. Liander heeft aangegeven dat de regie momenteel ontbreekt en dat de markt ruimte kan pakken. Zon op daken in de buitengebieden is ook wenselijk en daarbij is een investeringsagenda van Liander nodig. Aanpak bij een bedrijventerrein is wellicht nodig en komt bij een volgend alternatief aan de orde. De business-as-usual-benadering leidt tot een slechte wind-zonverhouding, bij het scenario van denklijn 1 is er systeemefficiëntie.

2. Energieclusters en zonnedaken

De heer van Beek geeft aan dat dit een bovengemeentelijke strategie betreft waarbij wind en zon zoveel mogelijk grootschalig worden gecombineerd op één locatie. De locaties zijn nog niet definitief. Gezocht wordt naar locaties voor clusters van vijf of meer turbines en met ruimte om clusters uit te breiden waar de impact op de omgeving minimaal is en waar koppelkansen kunnen worden benut. Er wordt actief ingezet op zon op daken.

De stakeholders benoemen de volgende voordelen, nadelen, barrières en vragen:

- Het is begrijpelijk dat zon en wind worden gecombineerd. Aanbevolen wordt een trapsgewijs afwegingskader toe te passen voor de hele Achterhoek, waarbij er zo min mogelijk mensen worden gehinderd door geluid.
- Het is een goed idee om de windmolens te clusteren. Eens met de opmerking om geen overlast te veroorzaken bij steden en dorpen. In gebieden waar zaken worden geclusterd ontstaat overlast, de overheid moet zorgen voor een compensatie of een woonalternatief voor de mensen die daar last van ondervinden.
- Het is het beste voorstel, omdat hiermee de lasten zoveel mogelijk worden verdeeld. Het betekent ook dat de lusten voor mensen die in de buurt wonen ook moeten worden gemaximaliseerd.
- Netaansluitingen zijn duur, door clustering blijft de energierekening voor iedereen zo laag mogelijk. Dorpsmolens krijgt men niet rendabel, het is niet zo dat hogere molens meer subsidie krijgen.
- Naar verwachting worden de plannen voor de Achterhoek niet gerealiseerd voor 2025 en waarschijnlijk is er dan ook geen subsidie meer. Clustering is nodig om er nog een businesscase van te kunnen maken.
- De markt en de overheid sturen enigszins op grotere windturbines, buurtmolentypes gaan uit productie.
- Plaatsing van nog meer windturbines bij Netterden vraagt om een goed verhaal richting de bevolking met aandacht voor het lokale eigenaarschap.
- Een middenweg voor gemeenten zou een kleinschalige optie in het aantal windmolens (maatwerk) kunnen zijn.
- De huidige planschaderegeling voorziet niet in een goede uitkoopregeling.

- Door clustering ontstaan industriële energielandschappen, op uitbreiding van bedrijventerreinen staat echter een hold. Dit gaat voorbij aan het beginsel van lokaal gebruik lokale opwek in de RES. Gepleit wordt een kleinschalige opzet van energieopwekking verspreid bij de kernen, zoals dat vroeger ook gebeurde. Een dorpsfonds biedt mogelijkheden voor het vergroten van het draagvlak in de omgeving bij overlast.
- Opgemerkt wordt dat het inzetten van kleine windmolens voor het hele gebied betekent dat er windmolens worden geplaatst. Beter is het om grote windmolens te clusteren.
- In het open landschap zijn hoge windmolens van kilometers afstand te zien.
- Wat betekent het creëren van industriële landschappen in de Achterhoek voor het toerisme als inkomstenbron?
- Pleidooi voor voorzichtigheid met het gebruik van de term industrielandchap. Voor windmolens is dat anders, bij zonnepanelen is 1-2% van de Achterhoek nodig.
- Onderzoek van de mogelijkheden voor clustering en van geschikte locaties voor windmolens is zinvol.

De heer van Beek geeft aan de sessie een verkenning is en dat de aantrekkelijke elementen van de drie alternatieven gecombineerd kunnen worden in een voorkeursalternatief. In deze denklijn is er sprake van een flinke verandering van het landschap. Hij interpreteert de opmerking over hoge windmolens als een pleidooi om zichtbaarheid op te nemen als criterium. Twee soorten clusters maken behoort tot de mogelijkheden, grote clusters en gemeentelijke clusters. In de RES wordt een hoofdstuk gewijd aan het lokale eigenaarschap.

3. Ruimtelijke spreiding

De heer van Beek belicht dat het een bovengemeentelijke strategie betreft met maximaal zon op dak en maximaal lokaal eigenaarschap, met 2-3 windturbines in plaats van 5-6 molens. Er worden twee varianten onderzocht. Tijd om informatie op te halen ontbreekt, Marcel stelt vast dat er in deze deelsessie een goed gesprek is gevoerd.

Sluiting

Marcel van Dijk spreekt de hoop uit dat de deelnemers een goed gesprek hebben gehad in de deelsessies. Zij hebben waarschijnlijk gemerkt dat bij het bespreken de drie varianten door elkaar heen kunnen lopen. Hij vat samen dat er zaken zijn ingebracht die van belang zijn om mee te nemen in het vervolgtraject van de RES. De informatie die is opgehaald in de deelsessies wordt gebruikt om richting het voorkeursalternatief te komen. De deelnemers kunnen in de chat nog zaken noemen, die nog niet zijn ingebracht.

Opgemerkt wordt dat het in de andere deelsessie ging over de aantallen middelgrote en grote windturbines om de opgave te halen. Arie van Beek geeft aan dat de technische informatie zal worden meegestuurd bij het verslag.

De deelnemers ontvangen een verslag van de deelsessies en een uitnodiging voor een eventuele vervolgsessie in mei. Wie het RES-proces wil volgen kan zich aanmelden voor de nieuwsbrief. Marcel van Dijk bedankt de aanwezigen voor hun deelname aan de sessie en hoopt hen de volgende keer weer te treffen.